УРБАНИСТИЧКА РЕВИЗИЈА

ЗА ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

(нацрт верзија)

Март, 2020 година

СОДРЖИНА

	Предговор	2
1.	Регионално опкружување	3
	- *Градот во неговото регионално опкружување*	3
	- *Демографија*	6
	- *Регионалната економија и границите на околината на градот*	11
2.	Урбанистичка поставеност и организација на градот	11
	- *Урбанистичка поставеност*	11
	- *Зафатеност на земјиштето*	18
3.	Трендови и проекции на населението	21
	- *Урбано население и население по населби*	21
4.	Градска економија	23
5.	Градски услуги, средства, одржување	26
	- *Градските услуги и нивото на достапност за населбите*	26
	- *Општински средства*	31
	- *Работи за оддржување*	32
6.	Недостатоци и потреби	32
7.	Проекти за урбан развој, скорешни и идни проекти	33
8.	Предложени проекти, избор, консултации	38
9.	ППИ: Алокација и распоред на инвестиции	43
10.	Заклучок	45

Предговор

Урбаната ревизија за Општина Делчево е документ со кои општината ќе има интегрирани податоци во многу области.

Процесот на подготовка на проектот беше реализиран во повеќе сегменти во период од март до септември 2018 година.

Со интересот и намерата на Општина Делчево за изработка на овој документ најпрво од страна на консултантот од Светска банка беше одржана средба на која беше презентирано значењето и потребата на алатката Урбана ревизија како и бенефитите од нивното користење во иднина.

Процесот на креирање на документот Урбана ревизија беше спроведен од страна на тим формиран од општинската администрација со решение од градоначалникот на општината, а беа вклучени и други вработени од општината.

Во текот на самиот процес на изготвување на овој документ имавме постојана комуникација со консултантот од Светска банка.

Како појдовна основа при изготвување на документот Урбана ревизија именуваните лица ги имаат искористено верифицираните документи кои ги поседува општината.

Дел од податоците беа обезбедени од линковите на Државен завод за статистика. Исто така беше направена теренска посета на населените места со цел да се добијат конкретни податоци кои беа потребни за самиот документ (евидентирање, предлагање и утврдување на приоритети).

Сите податоци на крајот беа соберени од страна на тимот и истите беа селектирани и сублимирани во нацрт документот Урбана ревизија на Општина Делчево.

Во текот на изработка на документот опфатени се 17 од 22 населени места со урбанистичката ревивија. Не се опфатени селата кои се со многу мал и незначителен број на жители и истите се иселени и доаѓаат повремено заради своите имоти посебно во делот од годината кога се обработуваат земјоделските и овошните насади.

Во текот на целиот процес на изготвување на овој документ континуирано беше информиран Градоначалникот на општината Делчево за текот на спроведените активности за изработка на нацрт документот.

1. РЕГИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

Градот во неговото регионално опкружување

Како посебна единица на локалната самоуправа, Општина Делчево е формирана во 1996 година. Вкупната површина на општината е 422км², а според последниот попис извршен во 2002 година вкупно живеат 17,505 жители.

Општина Делчево се наоѓа во крајниот североисточен дел на Република Македонија, во подножјето на планината Голак, непосредно до бугарската граница на оддалеченост од само 10 km. На исток е заградена со планината Влаина, на север со Осоговските и на југ со Малешевските планини. Сместена е во котлината Пијанец и распослана по горниот тек на реката Брегалница.

Општина Делчево на југ се граничи со општините Пехчево и Берово, на запад со општината Виница, на северозапад со општината Македонска Каменица, а на исток и североисток со Република Бугарија.

Општина Делчево има вкупно 22 населени места, од кои единствена градска средина е Делчево, додека останатите се рурални средини, и тоа Бигла, Ветрен, Вирче, Вратиславци, Габрово, Град, Драмче, Ѕвегор, Илиово, Киселица, Косово Дабје, Нов Истевник, Очипала, Полето, Разловци, Селник, Стар Истевник, Тработивиште, Турија, Чифлик, Стамер.

Во согласност со Законот за територијална организација на локалната самоуправа на Република Македонија (Службен весник 55/04 и неговите измени) и Листата на рурални подрачја и рурални населени места во Република Македонија (Службен весник бр.89/2011), општина Делчево е класифицирана како рурална општина.

Слика 1: Општина Делчево

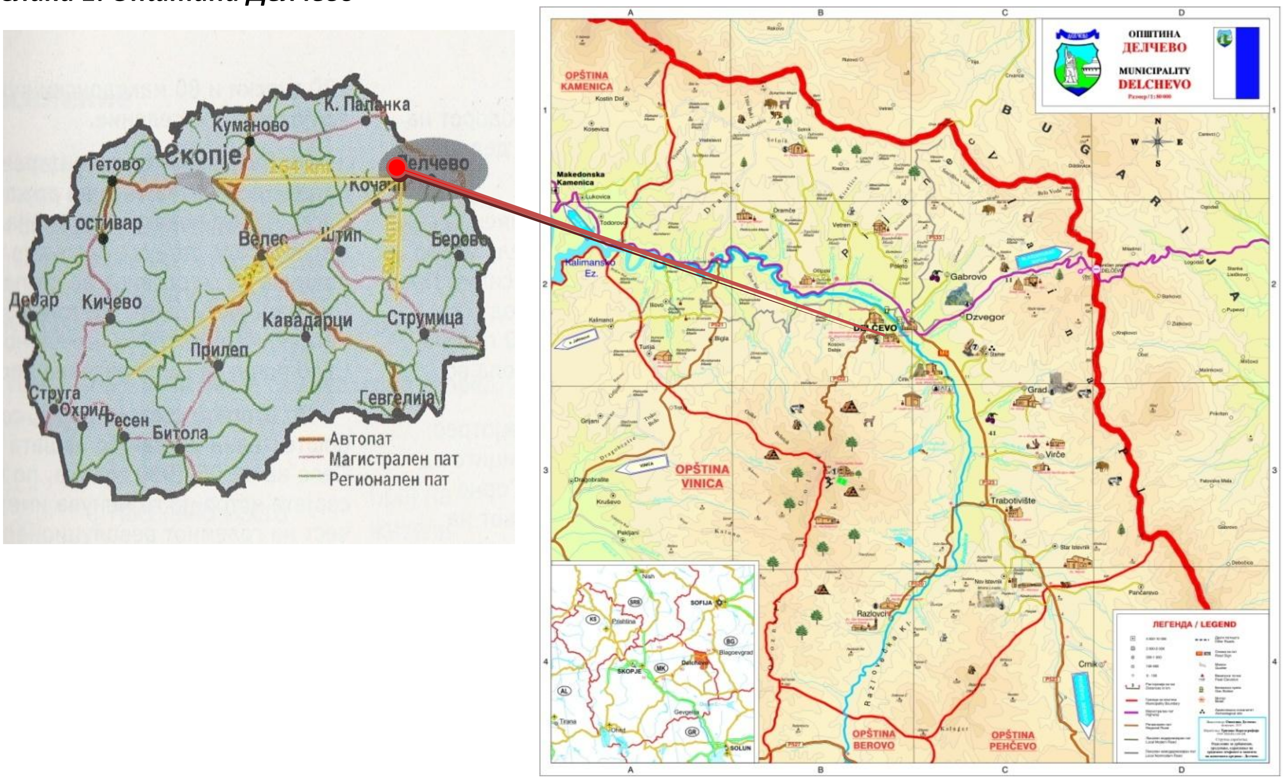

Општина Делчево има добри сообраќајни врски бидејќи магистралниот пат А3 Делчево-граничен премин со Република Бугарија минува низ неа, а со сообраќајниот систем на државата општината се поврзува преку неколку регионални патишта:

Р1302 Делчево (врска со А3) – Пехчево – Берово – Дабиле (врска со А4);

Р2341 Делчево (врска со А3) – Габрово-граничен премин со Република Бугарија;

Р2343 Делчево (врска со А3) – Голак;

Р2345 врска со А3 – Бигла – Трсино - врска со Р1304;

Р2346 Тработииште – (врска со Р1302) – Разловци – Митрашинци – (врска со Р1304).

Подрачјето на општина Делчево во смисла на урбанизација е покриена со генерални и детални урбанистички планови, урбанистика документација за населени места и општ акт за селата. Со донесувањето на Законот за просторно и урбанистичко планирање во 2005 година се јави потреба за усогласување и измена на урбанистичките планови, согласно Законот и според тоа за селата треба да се донесат урбанистички планови за села.

За градот Делчево во 1999 година е донесен ГУП со период на плански развој од 1997 до 2010 година и со него се регулира, планира и дефинира просторниот развој, организацијата и уредувањето на градот, границите на урбанистичкиот опфат, намената на површините и содржините на истите со зонирање со површина на урбан опфат од 403,78ха.

За развој на индустрија и мало стопанство се предвидени 54,6ха од кои на индустријата и отпаѓаат 38,7ха, а од нив се реализирани 32,0ха или 82,6%.

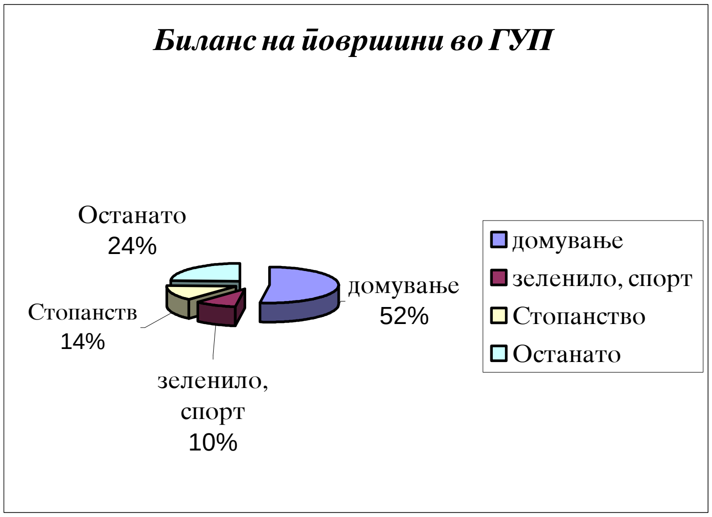

Слика 2.Извор: Одделение за урбанизам и животна средина, ЕЛС Делчево, 2006

ПОВРШИНА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА (ХА)
Домување	211,3
Образование и физичка култура	4,32
Здравство	1,79
Социјална грижа	2,46
Култура	0,92
Управа и администрација	3,45
Сообраќај и врски	19,19
Зеленило, спорт и рекреација	39,11
Стопанство (терцијални дејности)	54,78
Верски објекти	9,47
Специјална намена	5,23
Останато	51,63
Вкупно	403,78

Табела 1: Извор: Одделение за урбанизам и животна средина, ЕЛС Делчево, 2006

Земјоделското земјиште зафаќа 46% од вкупната површина на општина Делчево. Според својата географско-топографска положба, поволни климатско - почвени услови, расположливи пасишта и ливади, општината располага со предуслови за развој на овоштарството и сточарството**.**

Земјоделското земјиште зафаќа површина од 13.497ха од кои 3.408ха се пасишта.

Обработливото земјоделско земјиште во приватна сопственост зафаќа површина од 10.095ха од кои: ораници и бавчи 8.679ха, овоштарници 626ха, лозја 8ха и ливади 782ха, додека обработливото земјоделско земјиште во државна сопственост зафаќа површина од 683ха.(Извор: ПЕ на МЗШВ, Делчево)

Територијата на Општина Делчево се наоѓа меѓу 600 и 900 метри надморска височина.

Релјефот е претежно ридско-планински, а низинските делови главно се распространети по течението на реката Бреганица.

Вид	Надморска висина	Територија
Низински	600 – 750 метри	По текот на река Брегалница и долните теченија на нејзините притоки
Ридско - планински	750 – 900 метри	Источниот и североисточниот дел на општината
Планински	Над 900 метри	Западно од река Брегалница, планините Обозна и Голак

Табела2: Поделеност согласно надморска висина на општина Делчево

Климата во општина Делчево е источноевропска со модифициран плувиометриски режим. Според метеоролошките податоци во Делчево просечната годишна температура на воздухот изнесува 10,7°C со апсолутен минимум од -26,7° C и апсолутен максимум доо 37° C, додека на планините просечната годишна температура паѓа до 3,5° C.

Облачноста и магливоста не е голема, така што во годината доминираат сончеви и ведри денови. Просечниот сончев сјај или инсолација изнесува 2310h.

Просечниот број на врнежливи денови во текот на годината изнесува 71, просечна годишна количина на врнежи од 548mm. Врнежите иако се релативно ниски , нивниот распоред во вегетациониот период (април- септември) е поволен и изнесува над 50% од вкупните годишни врнежи.

Вегетациониот период со температура над 10° C трае 191 ден во текот на годината.

Главна водена артерија на општина Делчево е реката Брегалница, која е и најголема притока на реката Вардар. Десни притоки на реката Брегалница се: Желевица, Даштица, Репница, Граштица, Ѕвегорска Река и Габровчица. Леви притоки се: Лошана, Петрашевец и Чифличка река. Вкупната површина на сливот на река Брегалница изнесува 742,5км2, со просечна надморска височина на сливот 1000 метри. Средногодишниот проток на профилот кај Разловци изнесува 6,3м3/секунда. Вкупниот годишен просечен проток на Брегалница на профилот “Калиманци” изнесува 264 милиони метри кубни.

Значаен потенцијален хидрографски објект за општината е браната Лошана, со зафатнина од 1 400 000 метри кубни вода, кај селото Разловци. Оваа акумулација главно се користи за комплетно решавање на проблемот на водоснабдување во општина Делчево, а дел и за наводнување на Делчевското поле (300 ха).

Друг значаен изграден хидрографски објект во општината претставува акумулација Петрашевец со зафатнина од 180 000 метри кубни вода, која се користи за наводнување на обработливите површини низводно од Браната.

Табела 3: Население по населени места во општина Делчево

Р. Бр.	Населено место	жители	Р. Бр.	Населено место	жители
1	**Делчево**	**11536**	12	Косово Дабје	21
2	Бигла	275	13	Нов Истевник	138
3	Ветрен	114	14	Очипала	92
4	Вирче	494	15	Полето	194
5	Вратиславци	36	16	Разловци	831
6	Габрово	799	17	Селник	27
7	Град	529	18	Стар Истевник	67
8	Драмче	277	19	Тработивиште	530
9	Ѕвегор	882	20	Турија	103
10	Илиово	127	21	Чифлик	53
11	Киселица	35	22	Стамер	345
Вкупно:		**17505**			
Домаќинства		**5568**			
Просечен број на членови на домаќинства		**3,1**			
Станови(сите видови на живеалишта)		**7163**			

Извор: Статистички годишник на РМ, 2005

Според Пописот во 2002 година во општина Делчево живеат 17.505 жители, од кои 11.536 или 66% во општинскиот центар, т.е. градот Делчево. Просечната густина на населеност е 41,44 жители/км2 (попис 2002), што е под просекот на Република Македонија од 78,8 жители/км2.

Стапката на пораст на населението во периодот 1994 – 2002 изнесува – 0,16, што е помалку од просекот на Републиката, кој изнесува 0,48. Според пописот 2002, просечната возраст на населението во општина Делчево изнесува 36,8 години, а индексот на стареење е 0,414.

Според Државен завод за статистина на РМ и статистиката за Население во Република Македонија на 30.06.2011 година,по пол и по петгодишни групи на возраст.

Делчево

Возраст	Сé	Мажи	Жени
Вкупно	**16 848**	**8 611**	**8 237**
0	151	76	75
1 - 4	583	285	298
5 - 9	795	396	399
10 - 14	853	432	421
15 - 19	1 041	566	475
20 - 24	1 290	641	649
25 - 29	1 293	710	583
30 - 34	1 237	659	578
35 - 39	1 177	652	525
40 - 44	1 225	647	578
45 - 49	1 238	634	604
50 - 54	1 350	716	634
55 - 59	1 250	657	593
60 - 64	1 122	539	583
65 - 69	842	395	447
70 - 74	590	263	327
75 - 79	475	215	260
80 - 84	245	95	150
85 и повеќе	90	33	57
Непозната возраст	1	0	1

Табела4 :Население по возраст. Извор : Државен Завод за Статистика, 2013

Стапката на писменост изнесува 96,9%.

Оразовната структура на вкупното население во општина Делчево изнесува: Високо образование 746, Вишо 490, Средно 5499, Основно 4836, непотполно основно 2237, без школска подготовка 594, сеуште во процесот на основно образование 13. (Извор: Државен Завод за Статистика, Попис 2002)

Поголемиот дел од населението во општина Делчево е од македонска националност 95%. Од другите етнички малцинства има Роми 3,7%, а помалку од 1,3% Турци, Срби и Албанци. Официјален јазик во општината е на македонски јазик. Околу 65% од населението живее во градот Делчево и останатите населението во другите рурални заедници.(Извор: Државен Завод за Статистика, Попис 2002)

Според половата структура од вкупното население во 2011 година 51% се мажи, а 49% жени. *(Извор: Државен Завод за Статистика)*

Основното образование во општина Делчево е ораганизирано во две основни училишта ООУ „Св.Климент Охридски“ и ООУ „Ванчо Прке“ каде вкупниот број ученици во редовното основно образование во Општината во учебната 2016/2017 година изнесува 1173 ученици. Двете основни училишта во општината имаат организирано и настава во истурени паралелки, т.н. подрачни училишта (вкупно 7 подрачни училишта) и тоа во с.Звегор, с.Габрово, с.Стамер, с.Вирче, с.Град, с.Таботивиште и с.Разловци.

Во основното училиште „Св.Климент Охридски“ се изведува настава и за лица со посебни потреби.

Во средното општинско училиште „Методи Митевски Брицо“ наставата се изведува по следните насоки: општествено-хуманистичко подрачје, природно математичко подрачје, текстилна струка и хемиско –технолошка струка на македонски јазик. Во учебната 2016/2017 се запишани 383 ученици.

За услужните дејности во општина Делчево е задолжено Јавното Претпријатие за Комунални Дејности „Брегалница“ кое е основано на 10.11.1966 година со Одлука на Собрание на Делчево, и тоа:

- собирање, пречистување и дистрибуција на вода за пиење;
- одведување на отпадни води(канализација);
- отстранување на отпад и ѓубре;
- уредување и одржување на паркови и зеленила;
- одржување на пазар на мало (одржување на објекти и направени тезги за давање на услуги за трговија).

Вкупната должина на локалната патна мрежа во општина Делчево изнесува 145,82 км, од кои асфалтирани се 69,44 км, а остатокот е макадам и земјен коловоз која редовно се одржува, реконструира и доградува. Оттука, целта на овој проект, кој е детално разработен во овој документ за оценка е да се надгради и да се подобри сегашната патна инфраструктура која ќе придонесе за развој на главните економски сектори, преку обезбедување на подобра патна мрежа и непречено сообраќајно поврзување за сите граѓани кои ги користат овие улици.

АСФАЛТИРАНИ УЛИЦИ

МЕРКА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА	ВКУПНО
ДОЛЖИНА	$м^1$	31.410
ПОВРШИНА	$м^2$	188.460

тампонирани улици:

МЕРКА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА	ВКУПНО
ДОЛЖИНА	$м^1$	340
ПОВРШИНА	$м^2$	1360

ПРОБИЕНИ УЛИЦИ (ЗЕМЈЕНИ):

МЕРКА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА	ВКУПНО
ДОЛЖИНА	$м^1$	2.990
ПОВРШИНА	$м^2$	17.940

НЕПРОБИЕНИ УЛИЦИ (ЗЕМЈЕНИ):

МЕРКА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА	ВКУПНО
ДОЛЖИНА	$м^1$	9.684
ПОВРШИНА	$м^2$	58.104

Извор: Одделение за уредување на градежно земјиште, патишта и улици, ЕЛС Делчево, 2013

Табела 5: Видови и должина на локални улици и патишта

Регионалната економија и границата на околината на градот

Во регионот се одвиваат повеќе дејности меѓу кои се земјоделството, трговијата, рударството, металургијата, енергетиката. Од областа на земјоделството има одлични услови за организирано производство на компир, пиперка, зелка, житни растенија.

Во општината стратегиска култура е овоштарството во кој егзистенција бараат над 1000 домаќинства. Постои претпријатие за откуп и преработка на сливи, но има и пунктови на други претпријатија кои вршат откуп на слива.

Општината има одлични услови за одгледување на ситен и крупен добиток, а млекото организирано го откупуваат млекари од регионот. Последните години изградени се 2 (два) рибника по текот на река “Звегорска“и „Желевица“.

На подрачјето на Општина Делчево работаат 3 (три) каменоломи кои ги обезбедуваат потребите од сепариран песок за општините Делчево и регионот. Во делот на дрвната индустрија значаен производен капацитет претставува “Алпин ком“ кој произведува фурнир и пелети , но и „Рудине“ кој е клучен во откупот на млеко и слива ивишна.

Водниот потенцијал и сончевите денови овозможија да бидат изградени неколку централи за производство на електрична енергија од сонце.

2. УРБАНИСТИЧКА ПОСТАВЕНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ГРАДОТ

Урбанистичка поставеност

Подрачјето на општина Делчево во смисла на урбанизација е покриена со генерални и детални урбанистички планови, урбанистика документација за населени места и општ акт за селата. Со донесувањето на Законот за просторно и урбанистичко планирање во 2005 година се јави потреба за усогласување и измена на урбанистичките планови, согласно Законот и според тоа за селата треба да се донесат урбанистички планови за села. За градот Делчево во 1999 година е донесен ГУП со период на плански развој од 1997 до 2010 година и со него се регулира, планира и дефинира просторниот развој, организацијата и уредувањето на градот, границите на урбанистичкиот опфат, намената на површините и содржините на истите со зонирање со површина на урбан опфат од 403,78ха.
За развој на индустрија и мало стопанство се предвидени 54,6ха од кои на индустријата и отпаѓаат 38,7ха, а од нив се реализирани 32,0ха или 82,6%.

Во 2006 година е донесен ДУП за Спортско Рекреативен Центар "Голак", со кој се предвидуваат локации за разни видови објекти во функција на претварање на планината Голак во препознатлив туристички центар.

2 Инфраструктура

Водоснабдување[1]

Водоснабдувањето за градот Делчево и за селата Трботивиште, Вирче, Град, Стамер и Полето се врши од регионалниот систем за водоснабдување кој се состои од:

- Акумулација Лошана со акумулационен простор 1 500 000 м3, камено насипана брана со H = 41метар;
- Довод од зафатна градба во акумулацијата Лошана до филтер станицата во с. Трaботивиште;
- Филтер станица во с. Тработивиште со проектиран капацитет од 60литри/секунда, а сегашен работен капацитет 40литри/секунда;
- Бунари и пумпни постројки во с. Тработивиште и градот Делчево (две пумпни постројки)
- Должина на главни цевководи во системот 16 150 метри должински од кои цевководите се PVC и салонит
- Должина на разводна мрежа во градот 44950 метри должински
- Број на куќни приклучоци – 5180
- Каптажа - резервоар и разводна мрежа 129,64км
- Главен колектор+канализациона мрежа во 2013 се 55.869 км

Останатите рурални населени места се снабдуваат со вода за пиење преку локални водоводни системи и чешми.

Канализација[2]

Во градот Делчево одведувањето на комуналните отпадни води до2016 година се вршеше заедно со атмосферските води преку постојната канализациска мрежа. Мрежата е од мешан тип и е проектирана со две изливни места лоцирани на колекторите покрај реките Брегалница и Габровчица, а краен реципиент е река Брегалница.
За споредба вкупно во 2007: главен колектор+канализациона мрежа 47,965 км додека вкупно во 2016: главен колектор+канализациона мрежа 55.691км.

Електрична мрежа

Делчево е поврзано со електроенергетскиот систем на Република Македонија преку далноводот 110KV Кочани – Македонска Каменица – Делчево – Берово и со 35 KV далновод Кочани – ХЕ "Калиманци". Покриеност со електрична енергија: 100%
За 2013 годишна потрошувачката на електрична енергија во општината изнесува: 48 MWA.
Цена: 4.05 денар/kWh електрична енергија.

---

[1] Одделение за урбанизам и животна средина, ЕЛС Делчево, 2006
[2]Извор: Одделение за уредување на градежно земјиште, патишта и улици, ЕЛС Делчево, 2013

Патишта

На подрачјето на општината поминува Магистралниот пат А3/ М5, со кој општината се поврзува со Република Бугарија. Со сообраќајниот систем на државата општината се поврзува преку неколку регионални патишта:

- Магистралниот пат А3 (Крстосница Требениште (врска со А2) - крстосница Подмоље – Охрид - Косел – Ресен - Битола – Прилеп – Велес -Штип – Кочани – Делчево - гр. со Бугарија (ГП Рамна Нива) од граничен премин- Делчево, М.Каменица, Кочани и понатаму Штип,
- Р1302 Делчево (врска со А3)- Пехчево – Берово – Дабиле (врска со А4)
- Р2341 Делчево (врска со А3) – Габрово – гр. со Р.Бугарија
- Р2343 Делчево (врска со А3) – Голак
- Р2345 врска со А3 – Бигла – Трсино – врска со Р1304
- Р2346 Трaботивиште (врска со Р1302) – Разловци – Митрашинци (врска со Р1304)
- R2345 го поврзува Делчево со Виница, преку с.Бигла
- R2343 Делчево – планина Голак

Транспорт

Во Делчево за јавен превоз на патници и стоки се користи патен сообраќај. Автобуската станица, која е во приватна сопственост работи и ја врши својата функција.
Градскиот превоз општинскиот линиски превоз на патници во општина Делчево се врши врз основа на 6 дозволи за одредени линии, а истиот го вршат 4 превозници со минибуси и комбиња,. Превозот на ученици и вработени во поголемите правни субјекти во општината се врши со дозволи за посебен линиски превоз на патници. кои го обезбедуваат превозот до селата, како и превозот на ученици.
Во општина Делчево авто такси превозот е најатрактивен и истиот го вршат 21 лиценцирани авто такси превознци, од кои 6 се индивидуални превозници и 15 се авто такси компании. Во општината има четири лиценцирани автотакси компании и десетина лиценцирани индивидуални автотакси превозници.

- БЛИЗИНА НА АЕРОДРОМ: Скопје 145км, Софија 140км
- БЛИЗИНА НА ЖЕЛЕЗНИЦА: Кочани 48 кm
- БЛИЗИНА НА ПРИСТАНИШТЕ: Солун 234 км
- ГРАНИЧЕН ПРЕМИН: **Делчево** Арнаутски Гроб, 10км од општинскиот центар и Црна Скала, /премин во изградба/

Образование

Образовниот процес во општина Делчево, според податоци од официјални извори јануари 2013, се одвива во следните воспитно- образовни институции:

Вид на образование	Назив на установа	Контакт
Предучилишно	ОЈУДГ “Весели Цветови”	033 411 872
Основно	ОУ “Ванчо Прке”	033 411 119
	ОУ “Климент Охридски”	033 410 920
Средно	СОУ “М.М.Брицо”	033 411 864

Табела 6: Образовни институции во општина Делчево

Во Предучилишнотообразование во општина Делчево, вкупно се вклучени 253 деца, организирани во 10 наставни групи кои се водени од 12 воспитувачи.

Во Основното образование бројот на ученици на еден наставник во 2013 е 9,41 додека во 2006 овој број бил дури 13. Бројот на ученици во 2013 е 1299 додека во 2006 тој број бил 1569.

Бројот на ученици опфатени со средно образование во општина Делчево изнесува околу 200. Истото се реализира во две образовни подрачја и тоа Општествено - хуманистичко подрачје како и Природно математичко подрачје.Бројот на ученици на еден наставник во средното училиште е 22 во 2006 додека пак просечен број на ученици на еден наставник во 2013 е 9,83.

Сите образовни институции во општина Делчево работат согласно позитивните закони и норми и ги следат и имплементираат политиките на МОН и Бирото за развој на образованието. Во рамки на наставата децата учат и ги осознаваат потребите за здрава животна средина и живеењето во хармонија со природата. Во сите образовни институции постојат Еколошки секции.

Здравство

Здравствената заштита во општина Делчево се одвива на ниво на примарна здравствена заштита во ЈЗУ “Гоце Делчев”, во која со процесот на приватизација се лоцирани поголем број на приватни ординации.

Здравствена станица постои во село Тработивиште, а селски амбуланти(пунктови) има во: Разловци, Драмче, Град, Вирче, Стамер и Бигла.

Диамед-Македонија е мрежа на центри за хемодијализа која обезбедува грижа за болни кои се на хемодијализен хроничен програм. Постои регионален центар во Делчево кои ги опслужува и општините Пехчево, Берово и Македонска Каменица.

Биодиверзитет

Природата и биолошката разновидност се резултат на милениумски период на еволуција, што само по себе ја нагласува потребата за нивна континуирана заштита.

Општина Делчево, распространета на Пијанечката висорамнина поседува атрактивни шумски предели богати со разновидна фауна и флора.

Во регионот живеат повеќе разновидни растителни заедници. Преовладуваат високи растенија, додека оние нискитекако што се алгите, мовта но и габите /како неживотинска

и нерастителна форма/, се уште во целост не се испитани. Покрај нив, регионот е богат и со голем број разновидни лековити и ароматични растенија, шумски плодови, семиња и печурки.
Составен дел на биоценозата во подрачјето на општината Делчево се и најразличните форми на животни од групата на водоземците, цицачите, влечугите, птиците и инсектите.
Ловството како стопанска профитабилна дејност овозможува девизен прилив, вработување, развој на угостителството, туризмот, транспортот шумарството и др. Можност за развој на ловството во Делчево е во склоп на Пијанечкото ловностопанско подрачје.

Шуми

Шумите се најголеми икарактеристични природни целини во општина Делчево кои зафаќаат површина од 27.899 хектари или 48% од вкупната територија на општината. Во структурата на шумите најзастапени е дабовата, потоа боровата и на крајот со најмал процент е застапена буковата шума. Шумите се богати со разни лековити билки, шумски плодови и растенија.
Во шумските предели се среќава богат растителен и животински свет, а особено внимание треба да се посвети на загрозените видови: дивата свиња, срната, дивиот зајак, црниот орел, еребицата и бувот.
Во однос на сопственоста 49,8 % од шумите во општина Делчево се приватни, а 50,2 % државни.

	Вкупно шума ха	Вкупно чисти листопадни насади ха	Чисти насад и даб ха	Чисти насад и бука	Чисти насади други листопадни	Чисти иглолисни насади	Чисти насад и бор
Индивидуални сопственици	14 000	12 200	10 000	2 100	110	3 699	3 699
	50,2%	50,4%	50,0%	52,5%	52,4%	100,0%	100,0 %
Државни/општински претпријатија	13 899	12 000	10 000	1 900	100	0	0
	49,8%	49,6%	50,0%	47,5%	47,6%	0,0%	0,0%
Вкупно	27 899	24 200	20 000	4 000	210	3 699	3 699

Табела 7. Преглед на шумата во општина Делчево

Шумите во општина Делчево се дефицитарни со дрвна маса, т.е. потребите за одревно дрво на домаќинствата се поголеми од утврдениот годишен сечив етат.

Вкупно површини под шуми	Измерена дрвна маса		Просечен годишен прираст		Етат за сеча	Број на домаќинства	Потребно бруто огревно дрво (м3)		Дефицит/ Суфицит (м3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ха	м3	м3/х	м3	м3/х	м3		За	Вкупно(7*	(6-9)

		а		а			едн о	8)	
27899	2355919	87	48837	1,8	36365	5568	9,44	52562	-16197

Табела 8. Преглед на шума и потребно дрво за огрев[3]

Вредностите за годишната стапка на пораст на шумите и факторите на апсорпција се земени од Ревидираните прирачници на ИПЦЦ за подготовка на инвентари. Апсорпцијата на јаглероден диоксид од шумите во општина Делчево изнесува 97 276,67 тони CO_2.

Планината Голак според Законот за заштита на природни реткости (“Сл. весник на СРМ“ 43/76) и група критериуми е под посебна заштита како предел со посебни природни карактеристики (12.500 ха), со издвоена и заштитена парк - шума “Гоце Делчев”.
Споменици на природата кои сведочат за процесите кои се одвивале во различни геолошки периоди:

- Локалитет Илин Камен кај с. Ѕвегор
- Локалитет Кукуљето кај с. Нов Истевник
- Локалитет Кукуљето кај с. Тработивиште

Природни ресурси

На територијата на општина Делчево утврдени се значајни наоѓалишта на метални, неметални и енергетски минерални суровини, како значаен потенцијал за развојот на општината.
Наоѓалишта на јаглен, лоцирани во Делчевско – Пехчевскиот басен, со вкупна површина од околу 100 км2, трети по значење во Република Македонија. Вкупните резерви се утврдени на околу 46 милиони тони јаглен.
Во коритото на река Брегалница има околу 90 милиони метри кубни златоносен алувион од песок и чакал. Се претпоставува присуство на 13,5 – 36 тони злато.
Природно печената глина, со утврдени резерви над 10 милиони тони, а со значајна комерцијална вредност се и гранитите, варовниците и диабазите.
Геотермалната енергија – при испитувањата на лежиштето на јаглен “Стамер – Ѕвегор”, утврден е среден геотермален градиент од 6,5° С/100метри,што укажува дека зголемувањето на температурата во насока на длабочина е побрзо од вообичаеното

Вода

Главна водена артерија на општина Делчево е реката Брегалница, која е и најголема притока на реката Вардар. Истата, но и нејзините притоки, се подложени на загадувања од комуналните и индустриските отпадни води од населените места кои се наоѓаат во горниот тек на реката, пред истата да поминува на територијата на општина Делчево. Покрај загадувањето од отпадни води, иако не се утврдени значителни количини и концентрација, во Брегалница се поприсутно е и загадување предизвикано од различни хемиски агенси кои во различна форма се применуваат од страна на фармерите

[3] Извор: Аналитична информација за шумите на општина Делчево и М.Каменица до 31. 12 2004 година – 50 год. работа и постоење на шумско стопанство ”Голак” Делчево – 1951 до 2002 година, Асен Давитков

во рамки на процесите на производство на храна. Десни притоки на реката Брегалница се: Желевица, Даштица, Репница, Граштица, Ѕвегорска Река и Габровчица. Леви притоки се: Лошана, Петрашевец и Чифличка река. Вкупната површина на сливот на река Брегалница изнесува 742,5км2, со просечна надморска височина на сливот 1000 метри. Средногодишниот проток на профилот кај Разловци изнесува 6,3м3/секунда. Вкупниот годишен просечен проток на Брегалница на профилот "Калиманци" изнесува 264 милиони метри кубни.

Значаен потенцијален хидрографски објект во општината е брана Лошана, со зафатнина од 1 400 000 метри кубни вода, кај селото Разловци која е во завршна фаза и од оваа година ќе започне нејзиното полнење. Оваа акумулација главно ќе се користи за комплетно решавање на проблемот на водоснабдување во општина Делчево, а дел и за наводнување на Делчевското поле (300 ха).

Друг значаен изграден хидрографски објект во општината претставува акумулација Петрашевец со зафатнина од 180 000 метри кубни вода, која се користи за наводнување на обработливите површини низводно од Браната.

Табела 9: Преглед на можни акумулации во Делчево[4]

Профил	Водотек	Површина на слив(км2)	Зафатнина на акумулација (м3)
Чукар	Желевица	90	20 000 000
Град	Пијавица	9	120 000
Ѕвегор	Ѕвегорска	10	600 000
Бела Вода	Габровска	22	550 000
Стара Река	Стара Река	20	250 000
Очипалска I	Очипласка	23	320 000
Очипалска II	Киселичка	8	350 000
Туришница	Туришница	20	500 000
Репница	Репница	6	530 000
Бигла	Бигла	1,33	25 000

Воздух

Општината Делчево благодарение на рељефните и климатските услови една од ретките општини каде воздухот е незагаден.

Домашните ложишта, и делумно мобилните извори на емисии (сообраќајот) имаат влијание врз квалитетот на воздухот во општина Делчево.

Во Општината не се вршат мерења на квалитетот на амбиентен воздух, но немањето на тешка загадувачка индустрија, малиот број денови со магла и постојаниот ветер создаваат предуслови за чист воздух.

[4]Извор: Одделение за уредување на градежно земјиште, патишта и улици, ЕЛС Делчево

Отпад

Вкупното годишно производство на комунален цврст отпад и друг неопасен отпад во општината, се проценува на околу 7500 тони.

За собирање на отпадот се користат контејнери од 1,1м^3, но сеуште дел од граѓаните користат и импровизирани садови за собирање на отпадот.

Комуналното претпријатие располага со 4 специјални возила за подигање и транспорт на отпад.Инертниот отпад се депонира на локацијата Ралева чука. Динамиката на собирање и транспортирање на комуналниот отпад е еднаш неделно.

Единица мерка за утврдување на цената на ѓубретарина е метар квадратен корисна површина и истата за домаќинства изнесува 2,1 денари/м^2. Деловните субјекти плаќаат цена од 4 денари/м2.

Во селските населби нема организирано собирање на отпадот, тој се фрла неконтролирано во околината, на диви депонии, обично во суводолици или во близина на некој водотек.

Собраниот отпад се депонира на депонијата на локалитетот Острец. Депонијата е санитарно неуредена и не се врши препокривање на отпадот со почва по неговото исфрлање.

Локацијата на депонијата е несоодветна, односно се наоѓа над градот и потребна е нејзина дислокација.

Зафатеност на земјиштето

Слика: 3 Карта со Зафатеност на земјиште

Табела 9 – Зафатеност на земјиштето во Општина Делчево од населби

	Драмче	Турија	Чифлик	Очипала	Разловци	Тработивиште	Нов Истевник	Стар Истевник	Вирче	Град	Стамер	Звегор	Габрово	Бигла	Ветрен	Илиово	Први реон	Втори реон	Трети реон	Стар расадник	Ново Делчево	Басарица	Звегорска река	Милково брдо	Вкупно
Домување ха		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Површина – опслужено домување ха	5	3	4	3	20	15	11	13	20	16	7	15	18	16	2	8	6	7	8	1,5	10	7	2	15	232,5
Површина – недоволно опслужено домување ха	35	3	1	1	17	3	3	3	5	4	3	2	4	8	8	4,4	1	2	1,7	0,5	1	3	0,5	2	116.1
Површина – нерегуларно домување ха	5	11	2.3	2.7	4	5	6	1.7	4	6	3.3	2.9	4,7	7,9	4,8	2	1,1	2,1	2	0.5	2,1	3,5	2	0	74,8
Вкупна површина - домување ха	**45**	**20**	**7.3**	**6.7**	**41**	**22**	**20**	**17.7**	**29**	**26**	**13.3**	**19.9**	**26.7**	**31.9**	**14.8**	**14.4**	**8.1**	**11.1**	**11.7**	**2.5**	**13.1**	**13.5**	**4.5**	**17**	**422.4**
- Други намени																									**0**
Големи објекти ха	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	**16**
Дејности ха	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	2	0	4	**12**
Зелени површини ха	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	**5**
Патишта – отворен простор ха	1	1	1	1	1	4	7	5	1	7	5	4	9	5	4	3	8	10	8	8	10	3	0	5	111
Вкупна површина – друг намени	1	**1**	**1**	**1**	**2**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**2**	**4**	**2**	**2**	**1**	**1**	**25**	**15**	**5**	**10**	**20**	**2**	**0**	**1**	**110**

Забелешка: за изработка на табелата користени се податоци од месното население, општинската администрација и од ГИС системот на Агенцијата за катастар на недвижности.

- под површина - опслужено домување се подразбира просторот на населеното место во кои се изградени односно постојат инфраструктурни објекти и комунални услуги како: пат, вода, канализација, телефон, училишта, болница собирање на отпад.
- под површина – недоволно опслужено домување се подразбира просторот на населеното место кои има одредена инфраструктура и комунални услуги како: пат, вода, канализација.
- Под површина – нерегуларно домување се подразбира просторот на населеното место кои имаат слаба или воопшто немаат инфраструктура и комунални услуги.

3. ТРЕНДОВИ И ПРОЕКЦИИ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Урбано население и население по населени места

Табела 10 -Население во Општина Делчево

Година	2002	2015	2016	2017	2020
Население во Општина Делчево	17505	16500	16000	15500	15000

Население по населби во Општина Делчево

Според Пописот во 2002 година во општина Делчево живеат 17.505 жители, од кои 11.536 или 66% во општинскиот центар, т.е. градот Делчево. Просечната густина на населеност е 42,5 жители/км2, што е под просекот на Република Македонија од 78,8 жители/км2. Има 22 населени места со население според следната динамика:

	Населено место	Број на жители
1	Делчево	11536
2	Бигла	275
3	Ветрен	114
4	Вирче	494
5	Вратиславци	36
6	Габрово	799
7	Град	529

8	Драмче	277
9	Ѕвегор	882
10	Илиово	127
11	Киселица	35
12	Косово Дабје	21
13	Нов Истевник	138
14	Очипала	92
15	Полето	194
16	Разловци	831
17	Селник	27
18	Стар Истевник	67
19	Trаботивиште	530
20	Турија	103
21	Чифлик	53
22	Стамер	345
	Вкупно:	**17505**
	Домаќинства	**5568**

Табела 11 – Население по населби во Општина Делчево

4. ГРАДСКА ЕКОНОМИЈА

Општина Делчево, според своите карактеристики спаѓа во групата на рурални општини.

Двигатели на локалната економија во Општина Делчево се текстилните претпријатија за производство на кошули, ХТЗ опрема и друг вид на производи “Палтекс“,“Витексекс“,“Крзно“,   претпријатието за производство на фротир „Фротирка“ и „Фротекс“ ДООЕЛ, претпријатието од областа на дрвната индустрија за производство на фурнир и предмети од фурнир и производство на пелети „Алпин ком“за производство на прехрамбени производи “Рудине“,каде отпаѓа и најголемиот дел на вработените во приватниот сектор. Години наназад, значаен дел во локалната економија отпаѓа на земјоделството и овоштарството. Во оваа гранка се вклучени најголем број на население во општината, како основна или повремена дејност.

Општина Делчево во изминатите години вложи големи напори за промовирање на општината и изнаоѓање на инвеститори за развој на локалната економија. За таа цел се промовира и новата индустриска зона во градот Делчево, а нарасполагање се уште неколку објекти кои се нудат на потенцијални инвеститори.

Можностите за развој на туризмот во општината се големи. Постојните локалитети како што се планината Голак, Манастирски ендек, Езеро Сандански, Езеро Петрашевец, Спомен домот на разловечкото востание, објекти како локалниот музеј, големиот број на цркви и манастири на територијата на општината, заштитените подрачја како што се „Киселичка пештера“, палеонтолошкото наоѓалиште во село Стамер, „Карактеристичен геолошки профил во Ѕвегор“ , како и се поголемиот број на годишни манифестации во општината, привлекуваат се поголем број на посетители како од земјава така и од странство.

Во однос на бројот на субјекти, во Општина Делчево има регистрирано вкупно 513 субјекти – приватни фирми.

	2018 година				
	Вкупно	Микро	Мали	Средни	Големи
Делчево	513	364	141	5	3

Табела 12 – Видови на претпријатија по големина во Општина Делчево

Вид на индустрија	Република Македонија	Општина Делчево
Вкупно	**71519**	**513**
Земјоделство, шумарство и рибарство	2749	32
Рударство и вадење на камен	189	1
Преработувачка индустрија	7967	87
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	165	1
Снабдување со вода;отстранување на отпадни води, управување со отпад; санација на околината	271	3
Градежништво	4747	20
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	23716	164
Транспорт и складирање	5829	37
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	4627	33
Информации и комуникации	1618	4
Финансиски дејности и дејности на осигурување	440	1
Дејности во врска со недвижен имот	552	2

Стручни, научни и технички дејности	6618	42
Административни и помошни услужни дејности	1650	7
Јавна управа и одбрана ;задолжително социјално осигурување	267	3
Образование	1149	10
Дејности на здравствена и социјална заштита	3298	33
Уметност, забава и рекреација	1305	6
Други услужни дејности	4362	27

Табела 13 – Видови и број на индустриски капацитети во Општина Делчево

Извор: Државен завод за статистика

Според востановената класификација, Општина Делчево, според своите карактеристики спаѓа во групата на рурални општини со вкупно 21 селски населби и градот Делчево. Како и во поголемиот број на општини во Република Македонија, индустрискиот развој и процесот на глобализација во последната деценија водат кон силна депопулација на руралните средини. Покрај овие клучни фактори, една од основните причини за напуштањето на руралните области е и немањето на основна социјална инфраструктура за обезбедување на соодветен квалитет на живот во нив. Интересно е и тоа што во изминатите неколку години се случуваат и обратни процеси кај дел од населението, кое заради егзистенцијални потреби се враќаат во селата и се занимаваат со земјоделство, овоштарство и сточарство.

Овие земјоделци претежно се ориентирани кон земјоделски и овоштарство, производство на храна и тоа во главном за задоволување на сопствените потреби, а многу мал дел за локален пазар. Нема организиран облик на земјоделско производство, односно нема капацитет за снабдување на локалните маркети и трговци на големо освен во делот на прехрамбената индустрија каде „Рудине“ АД ги снабдува маркетите со сирење и кашкавал. Воведувањето на стандарди и дефинирани процедури од една страна и немањето на доволно капацитети кај локалните производители за имплементација на овие стандарди и нивна сертификација влијае директно врз бројот на регистрирани индивидуални земјоделци и производители на храна. Интервенција на овој сектор на локално ниво, со оглед на извонредните еколошки услови, во делот на еко-производи, био-фарминг и слично ќе води кон подобрување на квалитетот на храната и зголемување на локалниот приход од земјоделието, со тенденција на ширење на пазарот. Од развојот на реафирмација на селото ќе зависи во огромна

мера и развојот на градот. Тоа ќе се постигне со низа на мерки од областа на развивање на социјалната и комуналната инфраструктура во селските населби.

Изградбата на новата индустриска зона и потенцијалните инвестиции во, како и ставањето во функција се наметнува како клучен фактор за развој на локалната економија. Локалната самоуправа исто така има влијание врз развојот на економијата преку изготвување на стратешки документи за развој, мерки за даночни олеснувања, изготвување и донесување на урбанистичко-планска документација, изградба на соодветна комунална инфраструктура и слично.

Најголемиот број на вработени сепак отпаѓа на текстилната, дрвната и прехрамбената индиустрија како и јавните дејности, односно вработени во здравствените установи, образовните установи, јавни претпријатија и други административно управни единици.

5. ГРАДСКИ УСЛУГИ, СРЕДСТВА, ОДРЖУВАЊЕ

Градските услуги и нивото на достапност за населбите

Како што може да се види од табелата подолу постои разлика во показателите помеѓу градот Делчево и другите населени места во Општина Делчево.

1. Во делот на пристапот до инфраструктура може да се забележи дека постои разлика помеѓу градот и другите населени места. Во градот Делчево пристапот до инфраструктура во просек изнесува 87%, додека во другите населени места тој просек е многу помал. Просечниот пристап до инфраструктура за сите населени места изнесува 37%.
   Во делот на еколошките санитарни услуги постои изразита разлика помеѓу градот во однос на другите населени места што може да се види од табелата.
   Имено во градот и неколку поголеми населени места пристапот до еколошките санитарни услуги изнесува од 70% до 90%, додека просекот за сите населени места во општината е 13%. Меѓутоа, според бројот на жители кои во градот Делчево и населените места според Пописот од 2002 година изнесува 11000 жители, односно 65,59% од вкупното население, задоволувањето од еколошките санитарни услуги е делумно задоволителен. Во останатите населени

места не можноста до пристап до еколошките санитарни услуги се должи на ридско-панинскиот карактер на просторот, разбиениот тип на населените места, малиот број на жители кои се воглавно од најстарата возрасна структура над 65 години како и законските пречки (Водостопанска основа на РМ во делот на планираната акумулација „Бучин“) каде не може да се градат објекти).

2. Во делот на пристапот до суперструктурните објекти од табелата може да се види дека постои разлика помеѓу градот и останатите населени места. Во градот Делчево пристапот до суперструктурни објекти изнесува 100%, додека просекот во другите населени места е многу мал. Тоа се должи на сложената конфигурација на теренот, разбиениот тип на населените места и малиот број на жители. Просечниот пристап до суперстуктурните објекти за сите населени места изнесува 9%.
3. Во табелата Список на инфраструктура и програмирање на услуги (СИПУ) во делот на резултати е следната состојба:

   а) Густината и домување во градот е поголема и изнесува со просечна оценка 2 во споредба со останатите населени места каде има помала густина. Во целина просечната оценка за сите населени места е 0,99.

   б) Состојбата со патиштата во градот е со просечна оценка 1,4, додека во населените места таа е помала. Просечна оценка во делот на патишта за сите населени места е 2,26. Тоа ни кажува дека е потребно да се подобри изградбата на патната инфраструктура во останатите населени места.

   в) Во делот на еколошки санитарни услуги просечна оценка во градот и населените места Тработивиште, Град, Вирче и Разловци е 2, додека во другите населени места е 0. Просечната оценка за сите населени места изнесува 0,63 што покажува дека главен проблем во населените места се еколошките санитарни услуги. Според табеларниот преглед главен приоритет во ППИ за Општина Делчево се ниските еколошки санитарни услуги.

   Г) Во делот на објекти во градот просечна оценка е 4 за разлика од останатите населени места каде овој резултат е изразито мал, а главна причина за тоа е малиот број на жители во поголемиот дел од населените места како резултат на големите миграциски движења село-град во изминатиот период пред се поради подобрите услови во градот. Просечна оценка за сите населени места е 0,34.

Според конечните резултати дадени во табелата точно ја покажуваат вистинската состојба во Општина Делчево. Податоците од табелата покажуваат на постоење на голем расчекор помеѓу градот и останатите неселени места во општината, како и потребата од инвестициски приоритети кои главно се во делот на санитарните еколошки услуги, пристапот до

инфраструктурата како и пристапот до јавни објекти. Податоците од табелата креираат нова табела рангирање на населбите по приоритет со крајни резултати каде точно се рангирани населените места како и градот според приоритет.

Табела 14– Список на инфраструктура и програмирање на услуги

1.Попис	Драмче	Турија	Чифлик	Очипала	Разловци	Трабoтивиште	Нов Истевник	Стар Истевник	Вирче	Град	Стамер	Звегор	Габрово	Бигла	Ветрен	Илиово	Први реон	Втори реон	Трети реон	Стар расадник	Ново Делчево	Басарица	Звегорска река	Милково брдо	Вкупно
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	23	25	26	27	29	30	31	32	
НАСЕЛЕНИЕ	100	13	37	87	500	300	318	144	150	250	380	800	400	150	139	38	1100	650	770	300	1500	200	203	5600	13889
ЗАФАТЕНОСТ НА ЗЕМЈИШТЕТО ВО ха	45	20	7.3	6.7	41	22	20	17.7	29	26	13.3	19.9	26.7	31.9	14.8	14.4	8.1	11.1	11.7	2.5	13.1	13.5	4.5	17	422.4
ПРИСТАП ДО ИНФРАСТРУКТУРА	**0.43**	**0.50**	**0.57**	**0.70**	**0.67**	**0.83**	**0.47**	**0.50**	**0.57**	**0.53**	**0.30**	**0.67**	**0.70**	**0.50**	**0.37**	**0.47**	**0.87**	**0.87**	**0.83**	**0.83**	**0.97**	**0.60**	**0.63**	**0.97**	
Локални патишта	0.6	0.8	0.8	0.8	0.5	0.8	0.6	0.6	0.5	0.4	0.2	0.7	0.7	0.5	0.6	0.6	0.9	0.8	0.7	0.8	0.9	0.2	0.3	1	
Водоснабдување и електрична енергија	0.5	0.5	0.5	0.6	0.7	0.9	0.3	0.3	0.5	0.5	0.2	0.6	0.7	0.5	0.3	0.5	0.8	0.8	0.8	0.7	1	0.8	0.9	1	
Електрична енергија	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Еколошки санитарни услуги	0.2	0.2	0.4	0.7	0.8	0.8	0.5	0.6	0.7	0.7	0.5	0.7	0.7	0.5	0.2	0.3	0.9	1	1	1	1	0.8	0.7	1	
ПРИСТАП ДО СУПЕРСТРУКТУРНИ ОБЈЕКТИ	**0**	**0.025**	**0**	**0.038**	**0.3**	**0.3375**	**0.0625**	**0.0875**	**0.25**	**0.25**	**0.125**	**0.25**	**0.1875**	**0.2125**	**0.025**	**0.025**	**0.75**	**0.75**	**0.75**	**0.75**	**0.75**	**0.75**	**0.75**	**1**	
Образование	0.2	0.2	0	0.3	0.5	1	0.2	0.2	1	1	0	1	0.5	0.2	0.2	0.2	1	1	1	1	1	1	1	1	
Здравство	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	
Трговски објекти	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	
Спортски и младински активности	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	
Култура и рекреација	0	0	0	0	0.3	0.2	0.3	0	0	0	0	0	0	0.5	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	
Јавна администрација	0	0	0	0	0.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.ПОКАЗАТЕЛИ																									

Густина и домување	2.222	0.65	5.068	12.99	12.195	13.636	15.9	8.1356	5.1724	9.6154	28.571	40.201	14.981	4.7022	9.3919	2.6389	135.8	58.559	65.812	120	114.504	14.815	45.111	1.8718	
Патишта	60	10.4	29.6	69.6	250	240	190.8	86.4	75	100	76	560	280	75	83.4	22.8	990	520	539	240	1350	40	60.9	73	
Еколошки санитарни услуги	20	2.6	14.8	60.9	400	240	159	86.4	105	175	190	560	280	75	27.8	11.4	990	650	770	300	1500	160	142.1	65.7	
Објекти	0.00	0.33	0.00	3.26	150.00	101.25	19.88	12.60	37.50	62.50	47.50	200.00	75.00	31.88	3.48	0.95	825.00	487.50	577.50	225.00	1125.00	150.00	152.25	73.00	
3. РЕЗУЛТАТИ																									
Густина и домување	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	1	3	3	2	0	0	3	3	4	4	4	3	2	4	
Патишта	1	0	0	1	0	1	2	0	1	0	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	4	
Еколошки санитарни услуги	0	0	0	1	1	2	1	0	2	2	0	1	1	0	0	0	4	4	4	4	4	2	2	4	
Објекти	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	4	4	4	4	4	0	1	4	
Краен резултат	1	0	0	4	2	4	5	2	6	4	2	7	7	3	1	1	12	12	14	13	13	6	6	16	

Рангирање на населбите по приоритет од крајните резултати од табелата инфраструктура и програмирање на услуги

Ред. бр.	Населено место	Конечен резултат
1	Драмче	1
2	Илиово	1
3	Ветрен	1
4	Стамер	2
5	Разловци	2
6	Стар Истевник	2
7	Бигла	3
8	Тработивиште	4
9	Очипала	4
10	Град	4
11	Драмче	4
12	Звегорска река	4
13	Полето	4
14	Очипала	5
15	Нов Истевник	6
16	Звегорска река	6
17	Басарица	6
18	Вирче	6
19	Звегор	7

20	Габрово	7
21	Први реон	12
22	Втори реон	12
23	Ново Делчево	13
24	Стар расадник	13
25	Трети реон	14
26	Милково брдо	15

Табела 15 – Рангирање на населбите по приоритет од крајните резултати од табелата инфраструктура и програмирање на услуги

Општински средства

Општина Делчево нема направено целосна проценка на вредноста на имотот од страна на овластени проценители.

Од табелата подолу може да се видат средствата кои се во сопственост на општината и истите се во попис.

Табела 16 – општински средства

Опис	**Големина**	**Датум на купување/изградба**	**Сегашна вредност**
Уредено земјиште (м^2)			
Детска градинка		2013	
Општински фудбалски стадион		2000	
Општинско повеќенаменско игралиште		2012	
Општинска зграда		1980	
Спортска сала		2011	
Двоен тениски терен		2015	
Детско одморалиште Голак		1975	
Градски базен		1980	
Неуредено земјиште (м^2)			
Инфраструктура (км)			
Асфалтирани локални патишта			
макадам			
Земјани локални патишта			
Вкупно			

Работи и одржување

Секоја година од страна на Општина Делчево се одржуваат следните работи кои се прикажани подолу во табелата.

Во последните 10 години реконструирани и изградени се повеќе локални патишта и улици.

		Вид на работа	2015	2016	2017	2018	локација	Начин на извршување
1	482130	Реконструкција на улици и патишта					Во градот и населените места	Општински буџет и донаци
2	424320	Одржување на улици и патишта					Во градот и населените места	Општински буџет
3	442440	Одржување на улично осветлување					Во градот и населените места	Општински буџет и донации

Табела 17: Работи и одржување

6. НЕДОСТАТОЦИ И ПОТРЕБИ

Главни недостатоци и потреби идентификувани за време на анализата и спроведување на Списокот на инфраструктура и програмирање на услуги (СИПУ) се:

- Еколошки санитарни услуги (канализација, депонирање на цврст отпад).
- Од табелата на СИПУ може да јасно да се види потребата од изградба , но и реконструкција на инфраструктура (локални патишта, улици, водовдони мрежи), во градот и населените места. Со реализација на планираните проекти ќе се овозможи подобар живот на ннаселението во овие населени места.
- Се гледа потребата од набавка на опрема за потребите на ТППЕ Делчево и тоа возило за гаснење на пожари на отворено т.е шумски пожари.

  Изминатите години регионот на Делчево беше многу често зафатен од шумски пожари, кои се активни најчесто за време на летниот период. Пожарите предизвикаа големи штети на шумските површини посебно во делот на зимзелената шума т.е белиот бор. Трите најголеми пожари кои се случија во 2013, 2015 и 2016 година беа во катастерските општини на село Разловци, Драмче, Илиово и село Стамер. Заради големата зафатеност на шумски површини и неможноста пожарникарите да се справат во трите пожари беа ангажирани воздухопловите на Дирекцијата за заштита и

спасување. Во 5 други случаи на шумски пожари Противпожарната едница од Делчево се справуваше сама или со помош та територијалните противпожарни единици од соседните општини. По сите пожари беа донесени записници и заклучоци дека општина Делчево има недостатоци во делот на техничката опременост. Располага со многу стари и често неисправни возила(ФАП од 1974 година) кое нешто е една од главните причини за ненавремена интервенција т.е бавна интервенција при пријавување на шумски пожари.

Ако земеме во предвид дека општина Делчево е гранична општина и дека сите пожари се случуваат претежно во гранична зона со Р.Бугарија е дополнителна потреба и аргумент за подигање на нивото на опременост и заштита од пожари. Исто така при спроведувањето на урбаната ревизија на терен граѓаните истакнаа дека во зиминатиот период заради шумските пожари имаат изгубено голем дел од ресурсите(шуми) кои им се основен економски ресурс за опстанок ако земем предвид дека 51% од шумите во ооштината се приватни и дека голем процент од локалната економија се базира на експлоатација и обработка на дрвната маса.

- Во делот на суперструктурни објекти од табелата на СИПУ може да се види дека има потреба од реконструкција на училишни згради, изградба на повеќенаменски игралишта во поголемите населени места, поддршка на разни манифестации во градот кои придонесуваат за промоција и оддржливост на културата и традицијата како на локално и регионално така и на национално ниво.

7. ПРОЕКТИ ЗА УРБАН РАЗВОЈ, СКОРЕШНИ И ИДНИ ПРОЕКТИ

Подрачјето на општина Делчево во смисла на урбанизација е покриена со генерални и детални урбанистички планови, урбанистика документација за населени места и општ акт за селата. Со донесувањето на Законот за просторно и урбанистичко планирање во 2005 година се јави потреба за усогласување и измена на урбанистичките планови, согласно Законот и според тоа за селата треба да се донесат урбанистички планови за села. За градот Делчево во 1999 година е донесен ГУП со период на плански развој од 1997 до 2010 година и со него се регулира, планира и дефинира просторниот развој, организацијата и уредувањето на градот, границите на урбанистичкиот опфат, намената на површините и содржините на истите со зонирање со површина на урбан опфат од 403,78ха.

Билансот на површини во ГУП-от се:

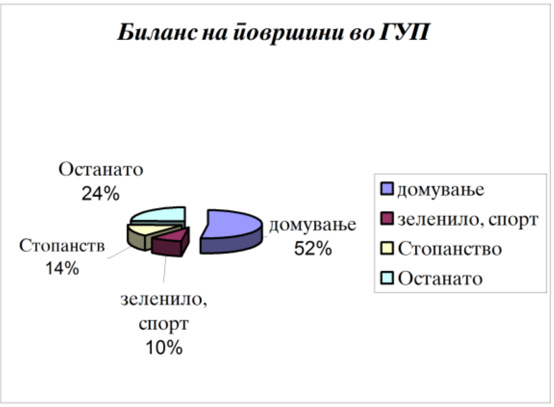

Извор: Одделение за урбанизам и животна средина, ЕЛС Делчево, 2006

ПОВРШИНА	ЕДИНЕЧНА МЕРКА (ХА)
Домување	211,3
Образование и физичка култура	4,32
Здравство	1,79
Социјална грижа	2,46
Култура	0,92
Управа и администрација	3,45
Сообраќај и врски	19,19
Зеленило, спорт и рекреација	39,11
Стопанство (терцијални дејности)	54,78
Верски објекти	9,47
Специјална намена	5,23
Останато	51,63
Вкупно	403,78

Табела 18 - Билансот на површини во ГУП

Извор: Одделение за урбанизам и животна средина, ЕЛС Делчево, 2006

За развој на индустрија и мало стопанство се предвидени 54,6ха од кои на индустријата и отпаѓаат 38,7ха, а од нив се реализирани 32,0ха или 82,6%.

Индустриски зони и локации:

А.

Северна Индустриска Зона	
Документација:	ДУП (потребни измени)
Сопственост:	Фротирка, Палтекс, поранешна Гобленка, Технзавод
Моментална употреба:	Погони со конфекција
Окружување:	Пат М5
Инфраструктура:	Делумно изведена

Б.

Јужна Индустриска Зона	
Документација:	ГУП, ДУП нема
Сопственост:	приватна
Моментална употреба:	Претпријатија од областа на градежништво, шумарство, земјоделство
Окружување:	Пат М5
Инфраструктура:	Делумно изведена

В.

Сервисна зона:	
Сопственост:	приватна
Моментална употреба:	7 објекти со изградени локации погодна за конфекции, дисконти
Опкружување:	Индустриска зона, река Брегалница, близу М5
Инфраструктура:	Делумно изведена

Г.

Стопански комплекс “Долни бавчи”	
Сопственост:	државна
Моментална употреба:	27 недоделени локации, погодни за стоваришта, занаети, МСП, индустрија, плански период 2000-2010,
Окружување:	Индустриска зона, близу Р533
Инфраструктура:	Неизградена, во почетна фаза на урабнизација

Д.

Стопански комплекс "Стублето"	
Моментална употреба:	Урбан опфат 1,6ха, плански период 2004 -2014, погоден за сервиси, комерцијални и услужни дејности
Окружување:	Близу М5
Инфраструктура:	Неизградена, во почетна фаза на урабнизација

Ѓ.

ДРУГИ УРБАНИЗИРАНИ СТОПАНСКИ КОМПЛЕКСИ	
Бензинска станица, ЗАПАД	Урбан опфат 0,9ха со плански период 2005 -2015,
База - Ѕвегорска река со опфат	Урбан опфат 9,52ха со плански период од 2004 - 2014
С. Град, комплекс Пилана	Урбан опфат од 2,99ха со плански период од 2004 – 2014,

Табела 19 - Индустриски зони

Во 2006 година е донесен ДУП за Спортско Рекреативен Центар "Голак", со кој се предвидуваат локации за разни видови објекти во функција на претварање на планината Голак во препознатлив туристички центар.

8. ПРЕДЛОЖЕНИ ПРОЕКТИ, ИЗБОР, КОНСУЛТАЦИИ

Општина Делчево со изработка на документот Урбана ревизија ќе има интегрирани податоци во делот на многу области и тоа: животна средина, пристапот до инфраструктура и суперструктурни објекти.

Оваа алатка ни дава подобра визија и перцепција за целата територија на општината, за недостатоците и потребите, за приоритетите и нивното спроведување согласно нашите развојни цели и нашите финансиски и фискални капацитети.

Во табелата подолу е прикажана Генеричка рамка која покажува колку средства има Општина Делчево во буџетот од тековните приходи.

Генеричка рамка

	ставка	2015	2016	2017	2018
1	Вкупен тековен приход	76.749.187	65.310.745	68.830.845	75.61.097
2	Салдо N-1 (вишок)	2.157.260	14.068	1.028.045	2.208.865
3	Тековен годишен приход N (1-2)	74.591.927	64.396.677	67.802.800	73.410.232
4	Оперативни трошоци	46.507.415	45.667.097	44.814.307	45.604.164
5	Оперативна маржа (1-4)	30.241.772	19.643.648	24.016.538	30.014.933
6	Отплата на долг	0	0	0	926.318
7	Нето маржа (5-6)	30.241.772	19.643.648	24.016.538	29.088.675
8	Капитални расходи	29.327.704	18.615.603	21.807.673	24.986.200
9	Потреби за финансирање (8-7)	-914.068	-1.028.045	-2.208.865	-4.102.415
10	Сопствени капитални приходи	2.581.158	3.047.952	7.935.949	13.347.370
11	Инвестициони дотации	0	0	0	0
12	Донации	19.009.690	15.661.806	7.260.184	23.782.076
13	Заеми (9-(10+11+12))	-22.504.916	-19.737.803	-17.404.998	-41.231.861
14	Инвестиционо салдо (8-(7+10+11+12+13))	0	0	0	0
15	Општо завршно салдо (1+10+11+12+13)-(4+5+8)	0	0	0	0

Табела 20 - Генеричка рамка

Во табелата што следува се прикажани приоритетни барања од различен карактер, кои произлегоа од состаноците со месното население од секоја месна заедница поединечно. Врз основа на нив, во табела ППИ е извршено и нивно приоритеризирање.

Барања според рангирање на населбите по приоритет

Р.бр	Месна заедница	Барање
1.	Стамер	Изградба на фекална канализација. Заштита од шумски пожари Решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии
2.	Разловци	Заштита од шумски пожари бидејки ова село изобилувам со богат шумски фонд на борова, букова и дабова шума. Нселението кое живее на оваа територија но и населението кое е сопственик на шумскиот фонд има огромна економска кор=ист преку експлоатација на истото. Шумските пожари кои беа присутни во изминатите години придонесоа до намалување на економската моќ на населението заради опжарување на поголем дел од површините. Затоа ккао приоритет на населението како на ова така и на поголем дел од градските населби но и останатите ридско планински села им е заштита на шумите преку јакнење на капацитетите на сите субјекти кои се задолжени во случај на шумски пожари но и нивно доопремување со нова и современа опрема која може да одговори на предизвиците. Доизградба на мост на река Брегалница Реконструкција на пат с.Тработивиште – с. Разловци Решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии
3.	Тработивиште	Изградба на локални улици
4.	С Нов Истевник	Изградба на локални улици Локален транспорт з аповрзување со Делчево Замена на улични светилки Реконструкција на селска црква Реконструкција на каптажи за вода за пиење
5.	Вирче	Доизградба на водовод, и поставување на пумпа, решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии Изградба на локални улици Заштита на локалната црква Подобрување на водоснабдувањето
6.	Стар Истевник	Изградба на локални улици Чистење и санација на резервоарот за вода Замена на јавните светилки од јавното осветлување Реконструкција и ставање во функција на старите селски чешми
7.	Драмче	Одржување на локалните патишта во селото заради тоа што сечлото е од разбиен тип

8.	Звегор	Изградба на улици, Решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии
9.	Габрово	Изградба на крак од 50 метри на канализација и Решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии Проширување на пат до Делчево Асфалтирање на локални улици Интервенции и редовно чистење на селото од страна на ЈКП Брегалница Чистење на речното корито
10.	Град	Изградба на локални улици, Решавање на проблемот со собирање на отпадот и дивите депонии
11.	Драмче	Реконструкција на локален пат кон М.Каменица
12.	Звегорска река	-Реконструкција на улици -Транспорт з аучениците
13.	Полето	-Реконструкција наулици -Доизградба на канализација
14.	Очипала	Изградба на водоводна мрежа со цел подобрување на водоснабдувањето Пробивање на патишта до обработливи и сточарски површини
15.	Бигла	Реконструкција и проширување на патен праве до с.Трстија Уредување на селската чешма во с.Бигла Подобрување на уличното осветлување Редовна посета на лекар Организирање на јавен превоз до Делчево Поставување на урбана опрема
16.	Ветрен	Селото Ветрен е грамнично село кое иако има мал број на жители е од голем интерес за целата општина. Од оваа катастерска општина заедно со село ѐдрамче и ѐкѐиселица населението на општина Делчево и пошироко се снабдува со огревно дрво но и с еправи експлоатација за изработка на дрвни производи посебно од белиот бор. Ако земеме во предвид дека во последните 10 години на територијата на ова село се имаат случено два големи шумски пожари кои предизвикаа огромна материјална штета можеме да констатираме дека покрај проблемот со огревно дрво имаме намалена економска моќ на граѓаните и бизнисите кои вршат преработка од дрво. Исто така согласно проценките на дирекцијата за заштита и спасување посчле шумските пожари на територијата на целата општина зголемена е можноста од ерозија на земјиштето во случај на поплави.
17.	Илиово	Илиово е село кое се наоѓа во падините на планината Голак и територијата на ова село изобилувам со богат шумски

		фонд на борова, букова и дабова шума. Нселението кое живее на оваа територија но и населението кое е сопственик на шумскиот фонд има огромна економска кор=ист преку експлоатација на истото. Шумските пожари кои беа присутни во изминатите години придонесоа до намалување на економската моќ на населението заради опжарување на поголем дел од површините. Затоа ккао приоритет на населението како на ова така и на поголем дел од градските населби но и останатите ридско планински села им е заштита на шумите преку јакнење на капацитетите на сите субјекти кои се задолжени во случај на шумски пожари но и нивно доопремување со нова и современа опрема која може да одговори на предизвиците.
17.	Стар Расадник	Чистење на дивите депонии Подобрување на јавното осветлување Реконструкција на паркот за деца Чистење на канализациската мрежа Ограда на ул. „К.Ј.Питу Дислоцирање на цевка која се наоѓа под куќа на ул „К.Ј.Питу“ 56
18.	Први реон	-Реконструкција на улици Голачка, Јане Сандански, Солунска и краци на Голачка -Изградба на фонтана пред КИТ ГО Реконструкција на скали на пешачки пристапни патеки над ресторан ТРЛО и над хотел Македонија Редовно и почесто празнење на контејнерите од Јавните објекти
19.	Втори реон	-Реконструкција на улици „Ванчо Прке“ и „Мирче Ацев“ -Редовно чистење на „Пустевски ендек“ Поставување на урбана опрема кај локалната чешма Редовна замена на јавното осветлување Поставување на на препрека (лежеки полицаец) на ул „Мирче Ацев“
20.	Трети реон	Изаградба на детско игралиште Реконструкција на Ул. „Острец“ и доизградба на тротоари Подобрување на осветлувањето Замена на застарена водоводна мрежа Асфалтирање на неасфалтираните улици и улиците со бехатон Поставување на клупи и друга урбана опрема на ул „Плачковица“ и ул.„Острец“.
21.	Ново Делчево	-Реконструкција на улици Скопска и Орце Николов - Изградба на атмосферка канализација Изградба на мултинаменски спортски терен

22.	Милково брдо	Реконструкција на улици и пристапни патеки Реконструкција на десстските игралишта Поставување на урбана опрема
23.	Басарица	Реконструкција на локални улици Доизградба на канализациска мрежа

Табела 21 -

Табела ППИ – Програма за приоритетни инвестиции

	Вид на инвестиција	Приоритет	Проценет износ		
			Нови работи	Рехабилитација	Вкупно
1.	Инфраструктура				
1.1.	Изградба на фекална канализација во с.Стамер	Приоритет	8.400.000,00		8.400.000,00
1.2.	Набавка на возило за ПП заштита и шумски пожари	Приоритет	6.200.000,00		6.200.000,00
1.3.	Изградба на сообраќајни површини-улици во с.Тработивште, с.Вирче, с.Разловци и с.Град	Приоритет	8.608.852.00		8.608.852.00
1.4.	Изградба на атмосферска канализациона мрежа во населба Ново Делчево, СРЦ и улица „Вера Јоциќ“ во Делчево	Приоритет	24.400.000,00		24.400.000,00
1.5.	Реконструкција на дел од улица „Маршал Тито“, „улица 7“ и „Вера Јоцич“	Приоритет	32.000.000,00		32.000.000,00
1.6.	Поврзување на Делчево со с.Тработивиште од левата страна на река Брегалница	Приоритет			
1.7.	Уредување на	Приоритет	600.000,00		

	туристички локалитети во општината				
1.8.	Решавање на водоснабдувањето на зимскиот рекреативен центар Голак/проектирање	Приоритет	2.000.000,00		
2.	Суперструктурни објекти				
2.1.	Изградба на градски Зелен пазар фаза 1	Приоритет	19.500.000,00		19.500.000,00
2.2.	Изградба на градска капела	Приоритет	7.500.000,00		7.500.000,00

Табела 21 - барања според рангирање на населбите по приоритет

9. ППИ: АЛОКАЦИЈА И РАСПОРЕД НА ИНВЕСТИЦИИ

	Вид на инвестиција	Приоритет	Проценет износ		
			Нови работи	Рехабилитација	Вкупно
1.	Инфраструктура				
1.1.	Изградба на фекална канализација во с.Стамер	Приоритет	8.400.000,00		8.400.000,00
1.2.	Набавка на возило за ПП заштита и шумски пожари	Приоритет	6.200.000,00		6.200.000,00
1.3.	Изградба на сообраќајни површини-улици во с.Тработивште, с.Вирче, с.Разловци и с.Град	Приоритет	8.608.852.00		8.608.852.00
1.4.	Изградба на атмосферска канализациона мрежа во населба Ново	Приоритет	24.400.000,00		24.400.000,00

	Делчево, СРЦ и улица „Вера Јоциќ“ во Делчево				
1.5.	Реконструкција на дел од улица „Маршал Тито“, „улица 7“ и „Вера Јоцич“	Приоритет	32.000.000,00		32.000.000,00
1.6.	Поврзување на Делчево со с.Тработивиште од левата страна на река Брегалница	Приоритет	30.000.000,00		
1.7.	Уредување на туристички локалитети во општината	Приоритет	10.000.000,00		
1.8.	Решавање на водоснабдувањето на зимскиот рекреативен центар Голак	Приоритет	7. 000. 000,00		
2.	Суперструктурни објекти				
2.1.	Изградба на градски Зелен пазар фаза 1	Приоритет	19.500.000,00		19.500.000,00
2.2.	Изградба на градска капела	Приоритет	7.500. 000,00		7.500. 000,00

Табела 22– Распоред за спроведување на ППИ

10. ЗАКЛУЧОК:

Нацрт Документот Урбанистичка ревизија на Општина Делчево беше презентиран пред градоначалникот на Општина Делчево, Горан Трајковски, раководителите на одделенија и други вработени. Предлозите кои беа изнесени во текот на презентацијата се вметнати во овој документ. Обезбеден е список на учесници, записник и фотографии од одржаната презентација.

Населението од градот Делчево а посебно населението од ридско планинаските подрачја како огромен проблем кој е идентификуван се шумските пожари во општината кои во изминатите години уништија повеќе од 500 хектари квалитетни шуми, зголемена е можноста за ерозија на земјиштето и намалена е економската моќ нафизичките и правните лица чија дејност е шумарството. Како приоритет и потреба на населението е јакнење на капацитетите на територијата на општина делчево во длеот на заштита од шумски пожари преку зајакнување на човечките ресурси и набавка на опрема која може да одговори на овие предизвици (набавка на противпожарно возило)

Како други приоритети кои што се јавија посетувајки го населението во самите месни и урбани заедници се јави потребата од подобрување на постојната инфрасtруктура и нејзино проширување и осовременување посебно во делот на локалната патна мрежа, системи те за прифаќање на отпадни води и подобрување на водоснабдувањето.

На крајот сите присутни го подржаа овој документ и се донесе заклучок дека оваа алатка ќе се користи и во иднина бидејќи ја покажува реалната состојба во општината и како појдовна основа ќе се користи при изработка на одредени планови и програми за општина Делчево.